

Briuselis, 2022 m. birželio 10 d.
(OR. fr)

9894/22

Tarpinstitucinė byla:
2021/0426(COD)

ENER 281
ENV 576
TRANS 357
ECOFIN 584
RECH 359
CODEC 853
IA 89

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 15088/21 + ADD 1

Dalykas: Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS
dėl pastatų energinio naudingumo (nauja redakcija)
– Pažangos ataskaita

I. IVADAS

1. 2021 m. gruodžio 15 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Pastatų energinio naudingumo direktyvos peržiūros. Ši direktyva yra įtraukta į Komisijos darbo programos pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį ir papildo kitas 2021 m. liepos mėn. pasiūlyto rinkinio sudedamąsias dalis, nustatant siekį, kad iki 2050 m. pastatų ūkis taptų visai netaršus. Ji taip pat yra viena iš pagrindinių 2020 m. spalio mėn. paskelbtos strategijos „Renovacijos banga“ sudedamųjų dalių. Be to, 2022 m. gegužės 18 d. Komisija paskelbė planą „REPowerEU“.

2. Ši direktyva yra viena iš pagrindinių teisėkūros priemonių siekiant iki 2030 m. ir 2050 m. užsibrėžtų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų. Pasiūlymas ypač svarbus, nes pastatuose suvartojama 40 % visos suvartojamos energijos ir išmetama 36 % su energija susijusio tiesiogiai ir netiesiogiai išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ES. Todėl tai yra vienas iš svirtų, būtinų norint įgyvendinti strategiją „Renovacijos banga“, taikant konkrečias reguliavimo, finansavimo ir pagalbines priemones, kuriomis siekiama iki 2030 m. bent padvigubinti metinį pastatų energinės renovacijos mastą ir skatinti esminę renovaciją. Ši peržiūra taip pat turėtų padėti įgyvendinti naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą ir sukurti neutralaus poveikio klimatui miestus.
3. Svarbus naujas peržiūros elementas – minimaliųjų energinio naudingumo standartų nustatymas siekiant paskatinti būtiną sektoriaus pertvarką, visų pirma prasčiausio energinio naudingumo pastatų atveju.
4. Europos Parlamentas minėtą pasiūlymą nagrinėti paskyrė Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetui (pranešėju paskirtas Verts/ALE frakcijos Airijai atstovaujantis narys Ciarán Cuffe). 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją savo iniciatyva dėl Pastatų energinio naudingumo direktyvos įgyvendinimo. Tai sutapo su Komisijos pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto paskelbimu.
5. Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo buvo priimta 2022 m. kovo 23 d. Regionų komitetas nuomonę turėtų pateikti iki birželio mėn. pabaigos.
6. Šioje ataskaitoje išdėstoma pažanga, padaryta šioje srityje, ir pagrindiniai Tarybos parengiamuosiuose organuose aptarti klausimai. Nuolatinių atstovų komiteto ir TTE tarybos (energetika) prašoma susipažinti su šia pažangos ataskaita.

II. DABARTINĖ PADĖTIS

7. Nuo 2022 m. sausio mėn. Energetikos darbo grupė atidžiai nagrinėjo pasiūlymą dėl direktyvos. Poveikio vertinimas ir tekstas buvo pateikti ir aptarti atitinkamai 2022 m. sausio 25 d. ir vasario 10 d. Siekiant išnagrinėti visus Komisijos pasiūlymo straipsnius prireikė trijų darbo grupės posėdžių, kurie įvyko kovo 3 d. bei 10 d. ir balandžio 7 d.
8. Darbo grupės posėdžiuose delegacijos pareiškė savo nuomones dėl visų straipsnių, visų pirma dėl visai netaršių pastatų ir jų sąsajos su prieiga prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, dėl minimaliųjų energinio naudingumo standartų ir jų sąsajos su kaštų atžvilgiu optimaliais lygiais ir teise į nuosavybę, taip pat dėl energinio naudingumo sertifikatų, visų pirma dėl klasių apibrėžimo ir jų suderinimo tarp valstybių narių.
9. Po to, kai buvo pasikeista nuomonėmis, 2022 m. gegužės 3 d. pirmininkaujanti valstybė narė valstybėms narėms pateikė pirmą patikslintą redakciją. Ši pirmą patikslinta redakcija buvo išnagrinėta gegužės 12 d., 17 d. ir 19 d. įvykusiųose trijuose darbo grupės posėdžiuose.
10. Valstybės narės panaikino ne visas tikrinimo išlygas. Kai kurios valstybės narės vis dar nagrinėja siūlomų priemonių poveikį ir sąsajas su kitais pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio pasiūlymais.

A. Bendra nuomonė

11. Apskritai valstybės narės pareiškė toliau remiančios politikos priemones, skirtas pastatų energiniam naudingumui didinti, ir sutarė dėl jų visokeriopos naudos ir itin svarbaus vaidmens, kurį tos priemonės turėtų atlikti mažinant Europos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir iki 2030 m. įgyvendinant didesnius klimato srities užmojus, o iki 2050 m. – pasiekiant anglies dioksido poveikio neutralumą. Tuo pat metu daugelis delegacijų suabejojo dėl pasiūlymo bendro užmojų lygio, pabrėžė, jog reikia lankstumo, kad būtų galima įgyvendinti ekonomiškai efektyviausias politikos priemones, ir akcentavo nacionalinių ypatumų svarbą šiuo atžvilgiu. Delegacijos pritarė tikslams, tačiau taip pat paragino užtikrinti, kad administracinė našta būtų kuo mažesnė.
12. Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, po diskusijų darbo grupėje iškilo keletas pagrindinių klausimų, kurie išdėstyti tolesniame skirsnyje. Šie elementai nedaro poveikio delegacijų iškeltiems konkretiems rūpimiems klausimams ar diskusijoms darbo grupės lygmeniu.

B. Pagrindinės temos

Visai netaršūs pastatai (2 straipsnio 2 punktas, 7 ir 9a straipsniai (pirmoji patikslinta redakcija) ir III priedas)

13. Daugelis valstybių narių apgailestavo dėl to, kad visai netaršių pastatų sąvoka neapima nacionaliniuose tinkluose arba netoliese pagamintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos, o kai kurios iš jų paminėjo technologinio neutralumo poreikį. Nemažai valstybių narių nepritarė III priedui, kuriame numatyta energijos suvartojimo ribinė vertė, kurią Komisija nustatė visai netaršiams pastatams pagal klimato zonas, taip pat tam, kad tas priedas būtų keičiamas deleguotaisiais aktais. Kai kurios valstybės narės paprašė pailginti suplanuotą laikotarpį. Kelios valstybės narės paprašė pateikti paaiškinimų apie pastatų visuotinio atšilimo potencialo (GWP) rodiklio rengimą.

14. Pirmininkaujanti valstybė narė atsižvelgė į pastabas ir pirmojoje patikslintoje redakcijoje iš esmės pakeitė sąvoką „visai netaršus pastatas“. Pirmininkaujanti valstybė narė iš dalies pakeitė sąvokos apibrėžtį ir visai netaršius pastatus apibrėžė kaip pastatus, kuriuose suvartojama labai mažai energijos, kurie neišmeta šiltnamio efektą sukeliančių dujų vietoje dėl iškastinio kuro ir kurių eksploatavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra labai mažas. Ji vėl įtraukė 9a straipsnį, kuriame nustatyti tam tikri reikalavimai, susiję su energijos suvartojimu ir išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu tuose pastatuose. Pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlyta formuluotė leistų valstybėms narėms nustatyti aukščiausius energijos suvartojimo standartus pastatams, kuriems taikomi reikalavimai visai netaršiams pastatams. Todėl III priede Komisijos pasiūlyta energijos suvartojimo ribinių verčių pagal regioną lentelė buvo išbraukta. Ji buvo pakeista nacionalinės ribinės vertės apskaičiavimu taikant kaštų atžvilgiu optimalų metodą. Buvo įtraukta išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ribinė vertė, kuri leidžia atsižvelgti į išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, susijusį su pastato energijos vartojimu pastato naudojimo ir eksploatavimo metu. Pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlyme numatytos didžiausios energijos suvartojimo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ribos, kurios turi būti nurodytos nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose.

Pirmenybė būtų teikiama energijos vartojimui, naudojant vietoje pagamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją, gaunamą iš efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos arba energijos bendrijų, jei tai techniškai ir ekonomiškai įmanoma.

15. Pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlymą palankiai įvertino visos valstybės narės. Didžioji dauguma palankiai įvertino naujai suteikto lankstumo, nors kai kurios pareiškė abejonių dėl laisvės nustatyti skirtingas ribines vertes ir dėl ne tokių griežtų atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo reikalavimų. Tačiau valstybės narės ir toliau nesutarė dėl to, ar įtraukti atsinaujinančiųjų išteklių energiją iš nacionalinių tinklų arba netoliese pagamintą energiją. Komisija palankiai įvertino pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlymą, visų pirma tai, kad buvo nustatyti kaštų atžvilgiu optimalūs lygiai ir išlaikytas draudimas, taikomas dėl iškastinio kuro naudojimo vietoje išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui.

Minimalieji energinio naudingumo standartai (9 straipsnis)

16. Daugelis valstybių narių paprašė daugiau lankstumo ir aiškumo techninių ir ekonominių aspektų atžvilgiu, nors kai kurios valstybės narės palankiai įvertino šią priemonę. Buvo teigiama, kad priemonę būtų sunku įgyvendinti, kad sąnaudų ir naudos santykis būtų per didelis ir kad dėl jos kai kuriose valstybėse narėse kiltų problema dėl nuosavybės teisių. Todėl šios valstybės narės paprašė išplėsti išimtį, susijusią su priemonės įgyvendinimu, arba apriboti pastatų aprėptį, kad ji apimtų tik parduodamus arba nuomojamus pastatus. Valstybės narės taip pat pareiškė susirūpinimą dėl baudų taikymo minimaliųjų energinio naudingumo standartų neatitinkančių pastatų ir jų dalių savininkams. Kai kurios delegacijos paragino įgyvendinti alternatyvią priemonę, grindžiamą mechanizmu, leidžiančiu sutaupyti lygiavertę energijos kiekį, o kitos delegacijos paragino pratęsti terminus. Buvo raginimų, nors ir mažesniu mastu, kad valstybės narės pačios nustatytų lygius tiesiogiai nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose. Dėl šių punktų Komisija pažymėjo, kad labiau nei bet kada anksčiau būtina sparčiau didinti pastatų renovacijos mastą ir sutelkti dėmesį į tuos pastatus, kuriuose energijos suvartojimas didžiausias ir kuriuose būtų lengviausia sutaupyti energiją. Komisija taip pat pabrėžė priemonės socialinį aspektą, nes ji sumažintų pažeidžiamų namų ūkių išlaidas, susijusias su energijos vartojimu.

17. Atsižvelgiant į valstybių narių prašymus dėl lankstumo, viena iš galimybių galėtų būti pakeisti minimaliuosius energinio naudingumo standartus, kad jie atitiktų pastatų energijos suvartojimo ribines vertes, kurių negalima viršyti po tam tikros datos, o ne energinio naudingumo sertifikato klasę, kaip yra dabar. Valstybės narės galėtų laisvai nustatyti šias ribines vertes, tačiau privalėtų jas taikyti tam tikrai pastatų ūkio, kuris turi būti renovuojamas, procentinei daliai, kaip nustatyta direktyvoje. Tai padėtų išlaikyti platų užmojį, apibrėžtą direktyvoje nustatytinomis procentinėmis dalimis, ir tuo pat metu valstybėms narėms suteikti daugiau lankstumo įdiegti techninius svertus šiam tikslui pasiekti.

Energinio naudingumo sertifikatai (16–18 straipsniai)

18. Daugelis valstybių narių prieštaravo nustatytam energinio naudingumo sertifikatų skirstymui į klases, kuris dažnai nesuderinamas su nacionalinėmis sistemomis. Kai kurios iš jų suabejojo dėl G klasės, kuri turėtų atitikti 15 % nacionalinio prasčiausio energinio naudingumo pastatų ūkio, apibrėžties. Kai kurios delegacijos taip pat kritikavo tai, kad sutrumpintas žemesnių energijos klasių sertifikatų galiojimo laikotarpis. Kai kurios valstybės narės pareiškė susirūpinimą dėl kintančių energinio naudingumo sertifikatų išlaidų, o kitos pareiškė susirūpinimą dėl galimybės sistemingai rengti vizitus vietoje siekiant parengti šiuos sertifikatus.

19. Atsižvelgdama į šią grįžtamąją informaciją, pirmininkaujanti valstybė narė pirmojoje patikslintoje redakcijoje iš dalies pakeitė sertifikatų galiojimo laikotarpį – vėl nustatė dešimties metų laikotarpį. Ji taip pat nustatė trejų metų pereinamąjį laikotarpį seniems sertifikatams. Valstybių narių nuomone, šis laikotarpis per trumpas. Nustatytas energinio naudingumo sertifikatų skirstymas į klases nebuvo pakeistas. Tačiau energinio naudingumo sertifikatų klasių skalės nustatymo reikalavimai galėjo būti panaikinti ir valstybėms narėms galėjo būti leista toliau nustatyti ribines vertes įvairioms klasėms, renovacijos tikslus nustatant nepriklausomai nuo šių klasių. Kai kurios valstybės narės pareiškė, kad reikia turėti galimybę į energinio naudingumo sertifikatą įtraukti 10 straipsnyje numatytą renovacijos pasą.

Nacionaliniai pastatų renovacijos planai (3 straipsnis)

20. Dauguma valstybių narių pritarė šiam straipsniui. Tačiau nemažai jų prašė geriau suderinti teisės aktus su Reglamentu dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, visų pirma siekiant sumažinti administracinę našta, susijusią su II priede nurodytų privalomų duomenų rengimu. Tik kelios valstybės narės paprašė grįžti prie ankstesnių ilgalaikių renovacijos strategijų.
21. Atsižvelgdama į šią grįžtamąją informaciją, pirmininkaujanti valstybė narė iš dalies pakeitė Komisijos pasiūlymą, siekdama supaprastinti renovacijos plano rengimą nedarant poveikio jo kokybei ir kartu kuo labiau padidinti sinergiją su integruotais nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais. Nors valstybės narės pritarė pakeitimams, kelios iš jų pakartojo savo susirūpinimą dėl perėjimo prie naujo pastatų ūkio stebėsenos metodo.

Darnus judumas (12 straipsnis)

22. Valstybės narės iš esmės pritarė naujoms nuostatomis, tačiau paragino užtikrinti didesnį lankstumą atsižvelgiant į susijusias išlaidas arba pernelyg greitą plėtojimo tempą. Plačiai aptartas reikalavimų esamiems pastatams arba pastatams, kuriems iki šiol buvo taikoma išimtis, pritaikymas. Be to, kai kurios valstybės narės prieštaravo nuostatai, pagal kurią, norint įrengti įkrovimo prieigas, nereikia gauti savininko sutikimo.
23. Pirmojoje patikslintoje redakcijoje, kurią pateikė pirmininkaujanti valstybė narė, nustatyta priemonė, kuria siekiama pritaikyti nuostatas elektriniams dviračiams ir kroviniams dviračiams ir atsieti dviračiams skirtų vietų skaičių nuo automobiliams skirtų vietų skaičiaus. Šiems pasiūlymams pritarė dauguma valstybių narių. Į šią pirmąją patikslintą redakciją taip pat įtraukti pakeitimai dėl dviračiams skirtų vietų skaičiaus ir galimos išimties šiems įrenginiams bei reikalavimo iš anksto nutiesti kabelius, taikomo automobilių stovėjimo vietoms.
24. Nepaisydamos šių pakeitimų, valstybės narės pareiškė, kad reikia papildomo lankstumo, visų pirma, kad jos turi galėti pritaikyti reikalavimus kiekvienam regionui. Kai kurios valstybės narės abejojo dėl nuomininkams numatytos galimybės įrengti įkrovimo prieigas be savininko sutikimo.

Pastatų pažangiojo parengtumo rodiklis (13 straipsnis ir IV priedas)

25. Kelios valstybės narės pritarė tam, kad būtų išbraukta nuostata dėl deleguotojo akto projekto, pagal kurį rodiklis taptų privalomas negyvenamųjų pastatų sektoriui. Valstybės narės atkreipė dėmesį į tai, kad numatytas bandomasis etapas, neatitinkantis Komisijos pasiūlyto tvarkaraščio.
26. Reaguodama į šias pastabas, pirmininkaujanti valstybė narė pirmojoje patikslintoje redakcijoje pasiūlė, kad deleguotojo akto priėmimas priklausytų nuo pastatų pažangiojo parengtumo rodiklio taikymo bandomuoju etapu gautų teigiamų rezultatų. Šis pasiūlymas buvo iš esmės palankiai įvertintas.

Iškastinio kuro sistemų finansavimas (15 straipsnis)

27. Reaguodama į valstybių narių prašymus, susijusius su dabartinėmis pasaulinėmis aplinkybėmis, ir remdamasi 2022 m. kovo 24–25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadomis, kuriose nustatytas tikslas laipsniškai panaikinti priklausomybę nuo Rusijos dujų, naftos ir anglių importo, pirmininkaujanti valstybė narė paankstino datą, nuo kurios būtų uždraustas iškastinio kuro energijos sistemų įrengimo viešasis finansavimas.
28. Komisija, taip pat didžioji dauguma valstybių narių palankiai įvertino tai, kad ši data buvo paankstinta, nors vis dar esama tam tikro pasipriešinimo.

Papildomos pastabos

29. Valstybės narės paprašė padaryti nemažai 2 straipsnio, kuriame išvardijamos direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys, pakeitimų. Todėl pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlytoje pirmojoje patikslintoje redakcijoje tam tikros apibrėžtys suderinamos su Energijos vartojimo efektyvumo direktyva ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvomis, kurios abi šiuo metu peržiūrimos.
30. Valstybės narės pareiškė susirūpinimą dėl 14 ir 19 straipsnių dėl to, kokiais duomenimis būtų privaloma dalytis. Komisija paaiškino, kad ji nenumato nei dalijimosi konfidencialiais duomenimis, nei dalijimosi duomenimis, kuris keltų pavojų nacionaliniam saugumui.
31. Kai kurios valstybės narės paprašė, kad, siekiant sumažinti administracinę naštą, 32 straipsnyje numatytas perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis būtų dveji metai.